

Савко О. Я., к.е.н., доцент,
доцент кафедри прикладної економіки
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу
Ткачук В.В., здобувач І (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності С1 (051 Економіка) ОПП «Економіка бізнесу»
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Енергетична безпека – це поняття, яке охоплює широкий спектр питань, від забезпечення стабільного постачання енергоресурсів до зменшення залежності від імпорту та розвитку власних енергетичних потужностей. Для України, як і для багатьох інших країн, це питання набуває особливої актуальності, оскільки від рівня енергетичної безпеки безпосередньо залежить економічне зростання, соціальна стабільність та національна безпека [1].

Історично склалося так, що Україна була значною мірою залежною від імпорту енергоносіїв, зокрема природного газу. Це створювало вразливість перед зовнішніми шоками та обмежувало маневр для проведення незалежної енергетичної політики [2]. Однак, останні роки продемонстрували, що така залежність може мати катастрофічні наслідки, як-от енергетичні кризи та значне подорожчання енергоресурсів.

Саме тому розвиток власних енергетичних потужностей, зокрема відновлюваних джерел енергії, таких як сонячна та вітрова енергетика, набуває стратегічного значення для України. Це дозволить не тільки зменшити залежність від імпорту, але й створити нові робочі місця, стимулювати розвиток технологій та покращити екологічну ситуацію.

Енергетична безпека України є одним з найважливіших питань національної безпеки. Російська агресія ще раз підкреслила вразливість України перед енергетичними шоками та необхідність диверсифікації джерел енергії та маршрутів постачання. Тому ключові аспекти енергетичної безпеки України включають ряд наступних кроків:

1. Диверсифікація джерел енергії зі зменшенням залежності від одного або кількох постачальників енергоресурсів шляхом розвитку власних джерел енергії та розширення кола постачальників. Сприяння розвитку відновлюваних джерел енергії інвестування у вітрову, сонячну та біоенергетику для зменшення залежності від традиційних видів палива. Енергоефективність зі зниженням споживання енергії за рахунок впровадження енергоефективних технологій в усіх секторах економіки.

2. Впровадження енергоефективних технологій через заохочення використання енергоефективних приладів та матеріалів у побуті та промисловості. Термомодернізація будівель внаслідок зменшення втрат тепла в житлових і промислових будівлях. Та подальший розвиток когенерації через комбіноване виробництво електроенергії та тепла.

3. Розвиток відновлюваних джерел енергії за рахунок активного будівництва сонячних, вітрових та інших електростанцій, що дозволить зменшити викиди парникових газів та поліпшити екологічну ситуацію.

4. Створення конкурентоспроможного енергетичного ринку, який стимулюватиме інвестиції в енергетику та забезпечить доступну ціну на енергоресурси для споживачів.

5. Захист інтересів споживачів від зловживань з боку енергопостачальників.

6. Зміцнення енергетичної інфраструктури через модернізацію та розширення енергетичних мереж для забезпечення надійного постачання енергії.

Таким чином, енергетична безпека є фундаментом для сталого економічного розвитку будь-якої країни [3]. Для України, яка прагне інтегруватися в європейський простір, це питання набуває особливої актуальності. Російська агресія виявила вразливість української енергетичної системи та підкреслила необхідність диверсифікації джерел енергії та маршрутів постачання. Водночас, ця криза відкрила нові можливості для розвитку відновлюваних джерел енергії та енергоефективних технологій, що може забезпечити енергетичну незалежність країни, стимулювати економічне піднесення та покращити екологічну ситуацію.

Перелік використаних джерел

1. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року: Кабінет Міністрів України. Розпорядження від 21.04.2023 року № 373-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-%D1%80#Text> (дата звернення 13.04.2025).

2. Янишен Б. В. Енергетична безпека як складова національної безпеки: понятійний апарат і смислові взаємозв'язки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Вип. 36(1). 2016 С. 173-178.

3. Горбань В. Б. Енергетична безпека самоврядних територіальних одиниць: проблеми та перспективи. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. Випуск 22. ч.1. 2017 С. 50-54.

4. Лісовий А. Енергетична безпека України: другий рік війни. *Modeling the development of the economic systems*, (1), 2024 С.124–129 URL: <https://mdes.khmnmu.edu.ua/index.php/mdes/article/view/299>